

Kvinnodräkt

från

Slöinge socken, Årstad härad

*H*istorik om *S*löinge kvinnodräkt

Sättet att klä sig i olika socknar i Sverige i gången tid, skiljer sig markant från bygd till bygd. I vissa har traditionen levt vidare, och ett rikt material finns bevarat. Tyvärr har så inte varit fallet i Slöinge socken.

Eftersom min mor är en av intiativtagarna till bildandet av Slöinge Hembygdsförening, är jag uppväxt med ett intresse för min hembygd och dess seder och bruk. Genom mitt engagemang i Falkringens folkdanslag, och med två döttrar som sedan ett antal år dansat folkdans, anser jag att även Slöinge, som tidigare varit en vit fläck på kartan i detta avseende, bör ha en egen dräkt.

I våras hade vi en sammankomst i hembygdsföreningen, där Sonya Eriksson berättade om folkdräkter och sättet att bära dem. Samtidigt gjordes en inventering bland medlemmarna av befintliga plagg. Hembygdsföreningen gav Sonya och mig i uppdrag att åka till Nordiska museet i Stockholm där det finns ett livstykke bevarat, och med detta som förebild försöka kopiera detta.

Sonya berättar här hur man går tillväga vid ett sådant arbete. När man går tillbaka till gamla plagg och ska kopiera dem, bör man gå väldigt noggrant tillväga. Först och främst bör man vara mycket aktsam med det gamla plagget som kanske många efter oss vill studera. Vad som i övrigt är viktigt att iakttaga är material, sömnadssätt och snitt så att man inte förändrar hela modebilden. Livstycket som finns på Nordiska museet är av vitt sämskat skinn, rundade skört och livet är nedtill kantat med skinnband. Hela livet är prickstickat men saknar spröt.

Kvinnodräkt från Slöinge socken, Årstad härad

Dräktdel Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönsterritare
Överdelar			
Särk i bomull och blaggarn	FM Tillhört Beata Svendsdotter, född 1805, Knutsgård, Årstad.		
Kjolar			
Kjol, svartgrönt ylletyg (kamlott). Veckad. Skoning av oblekt grovt linne.	NM 82 189b Slöinge sn, Årstad hd.		
Kjol, damast. Skoning av grovt linne.	HM 7798 Slöinge sn, Årstad hd.		
Livstycken			
Livstykke av sämskat skinn.	NM 2054 Slöinge sn, Årstad hd		
Förkläden			
Långrandigt vitt med rosa och blå ränder.	Original finns i Lillegård, Slöinge. Gunborg Arvidsson.		

Kvinnodräkt från Slöinge socken, Årstad härad

Dräkt del Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönsterritare
Huvudbonader 1. Bindmössa. Svart taft fodrad med naturfärgat linne. 2. Bindmössa. Gulvit mönstrat siden. Kantband, rosa siden. Gulddekorationer. Linnefoder. 3. Bindmössa. Vitt siden. Broderad. Grön nackrosett och svart knytband. 4. 5.	1. K 20 654 Slöinge sn, Årstad hd. 2. K 20 656 Slöinge sn, Årstad hd. 3. NM 82192 a Slöinge sn, Årstad hd 4. Gunborg Arvidsson, Lillegård Slöinge, 5. Perstorp, Slöinge		
Lin Stycke till bindmössa. Tyll	NM 82 1926 Slöinge sn, Årstad hd.		

Kvinnodräkt från Slöinge socken, Årstad härad

Dräkt del Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönsterritare
Ytterplagg 1. Tröja till kvinnodräkt 2. Tröja till kvinnodräkt 3. Tröja. Kort ringad av svartgrönt ylletyg, vecken Ylleschal broderad	1. VM 9281 Slöinge sn, Årstad hd 2. VM 9282 " " 3. NM 82189a " " Lillegård i Slöinge tillhört Christina Petronella Johansdotter, född 1842 död 1899. Nuvarande ägare Gunborg Arvidsson, (dotter till Christina).		
Tillbehör 1. Sidenduk, rutig. 2. Hals eller huvudduk, brokigt bomullstyg	1. NM 82191 Slöinge sn, Årstad hd 2. NM 82193 " "		

Slöinge kvinnodräkt

Kjol

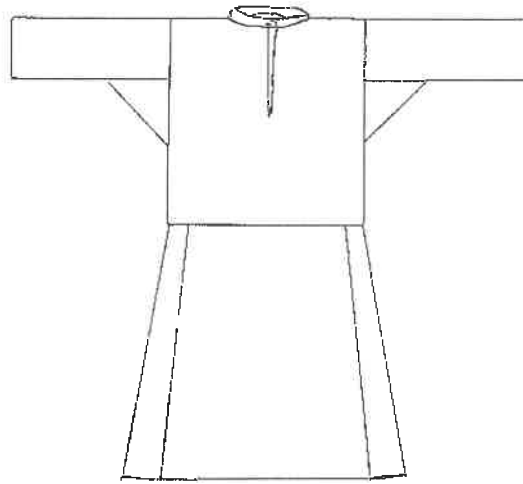

Livstycke

Förkläde

Överdel

Särk

(Årstad sn, Årstad hd)

Klippning av särk sker **alltid**
i tvättat och krympt tyg!

Särk i bomull och blaggarn

Följande mått på personen, särken skall sys till behövs: övervidd, handled till handled, överärmstjocklek, hals, livlängd, midja/golv.

Bålens tillklippning (bål=framstycke i ett stycke)

Bredd: halvt överviddsmått + 10 cm rörelsevidd för vuxen= (jämför och se hur mycket rörelsevidd som blir lagom till barnstorlek)

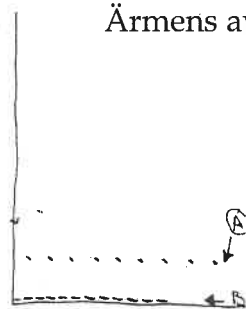
Längd (till avskuren särk som originalet): livlängden 2 gånger + 10 till 30 cm beroende på storlek och tygåtgång.

Ärmar

Ärmlängd: måttet från handled till handled minus bålbreddens mått divideras med 2=

Ärmbredd: överärmsmått + 10 cm rörelsevidd för vuxen= (ärmspjället ger ökad rymlighet åt ärmen upptill)

Ärmens avslutning vid handleden.

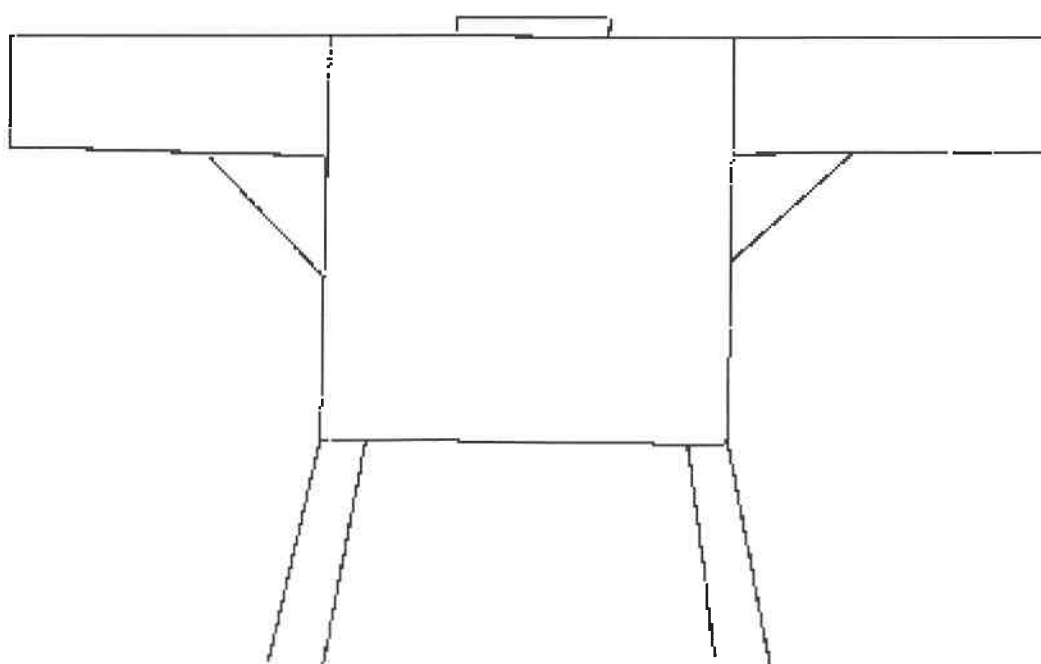
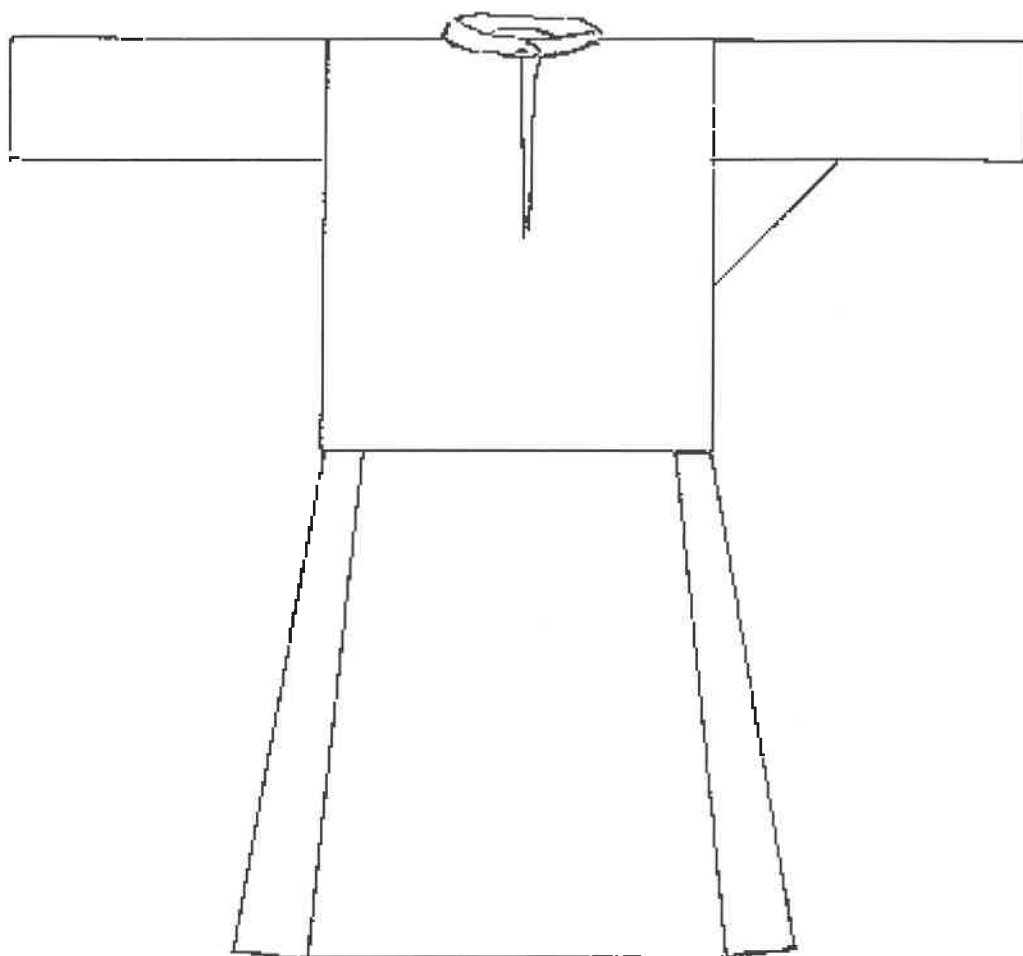

A 1 cm bred fäll

B 0.2 cm från kanten

sys en efterstygnrad

Särk
Årstad sn, Årstad hd

Särk

Årstad sn, Årstad hd

Nederdel

Längd: livlängd + midja till golvmått minus 15 cm

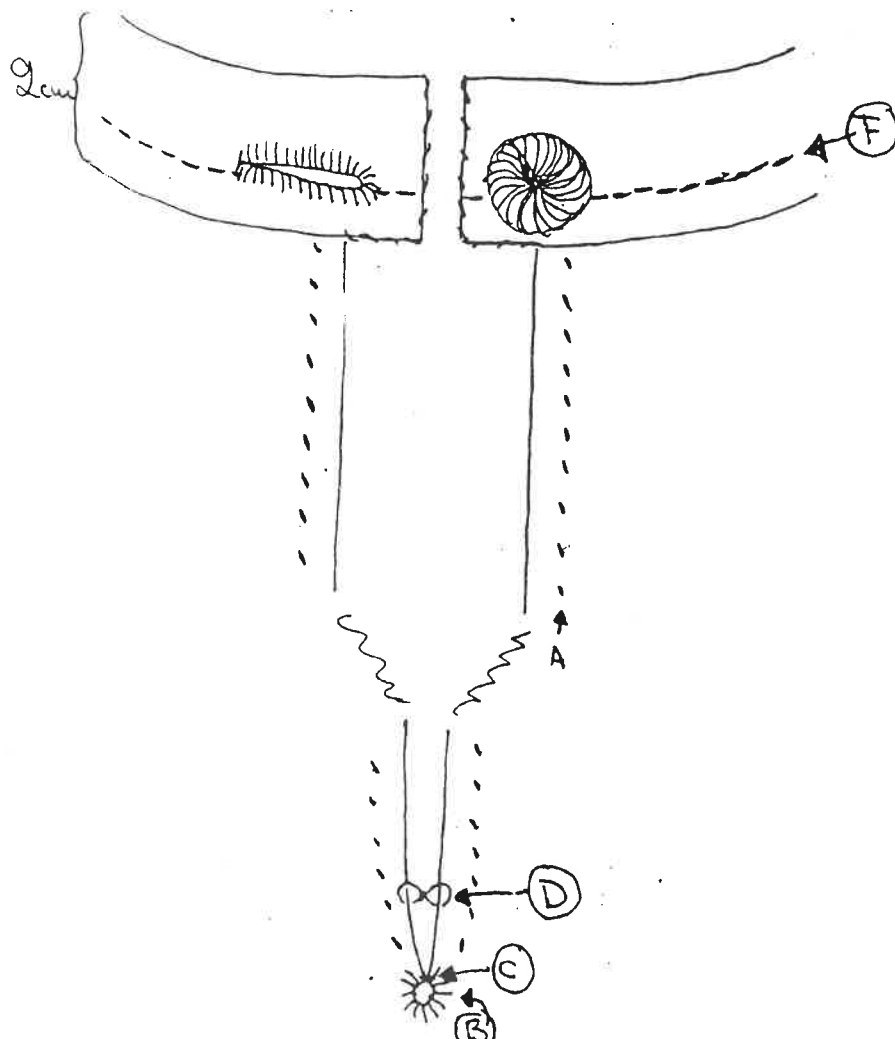
- Sprund:** A Vik in och fälla sprundkanterna, 0,4 cm breda fällar.
B Längst ner i sprundspetsen kastar man den minimala sprundkanten.
C Precis ovan kastningen fäster man ihop sprundkanterna med ett par stygn, så sprundet får ett litet hål längst ner.
D "Åtta" av lintråd med knut på mitten så inte sprundet tvinnar isär för mycket.

Halslinning: Lägg linningen rät mot rät med särken och sy fast den, klipp ner sömsmånerna till 0.4 cm. Vik in linningens övriga sömsmånar

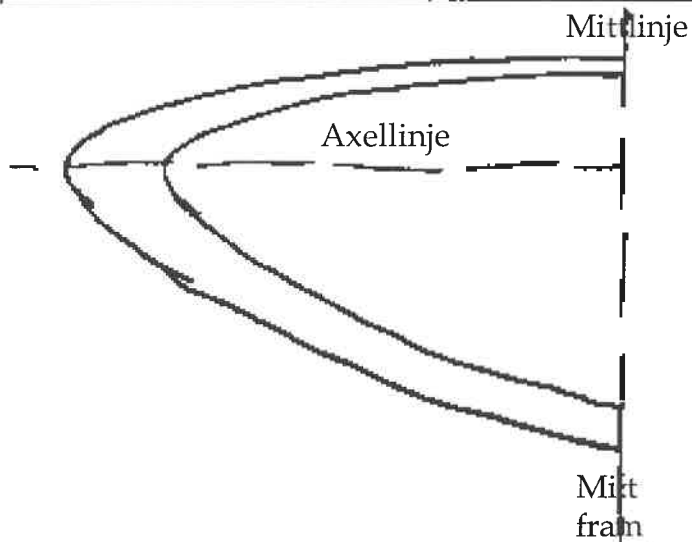
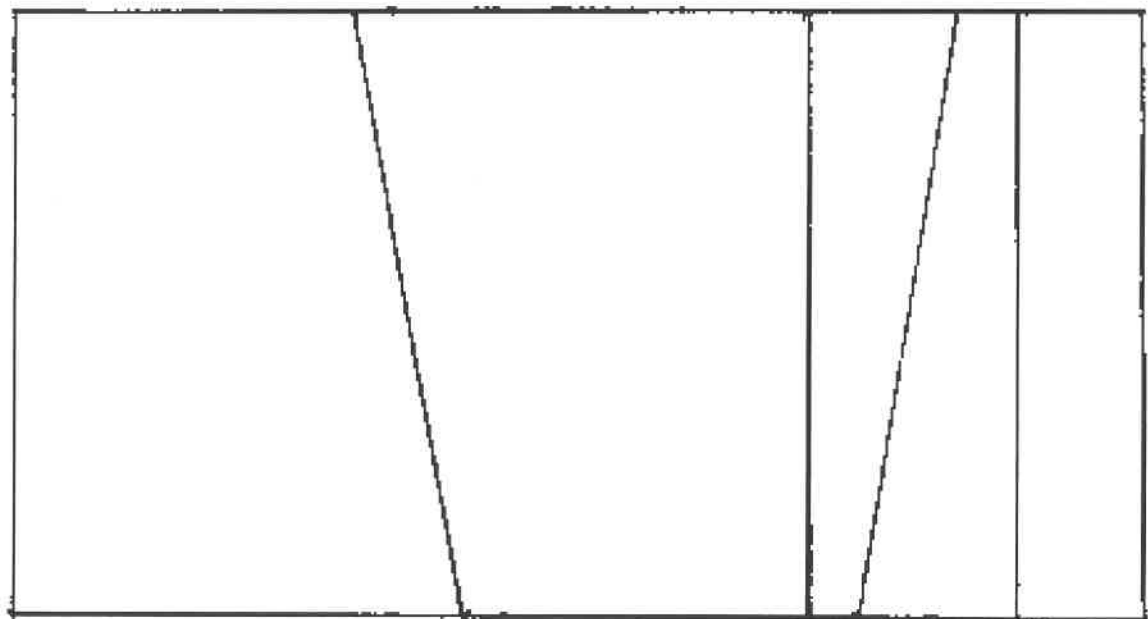
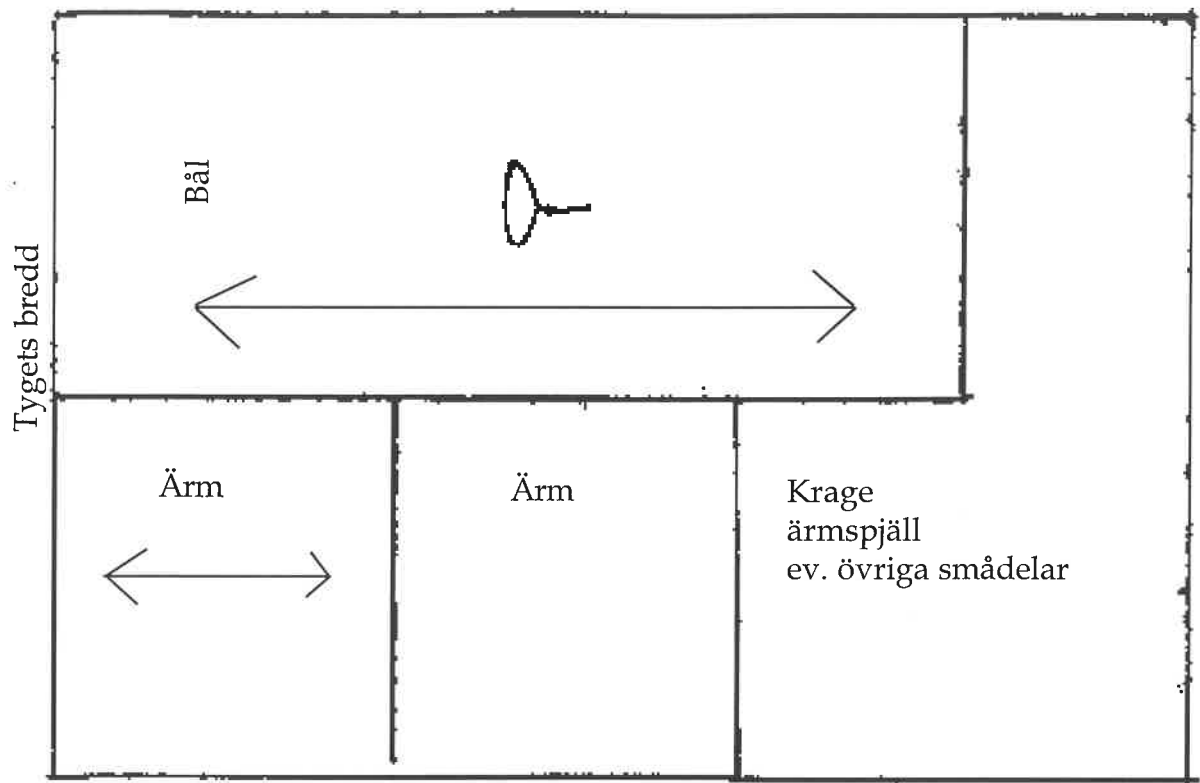
- E Sy fast den på avigan, kasta ihop kortsidorna.
F Sy en efterstygnrad genom linningen där sömsmånerna inuti linningen slutar. Sy i knapp, gärna trådknapp. Sy knapphål.

Halslinning: Klipp bort så lite som möjligt för halsringning. Klipp upp sprund mitt fram (26 cm långt på originalsärken) men klipp inte sprundet längre än nödvändigt. (skala 1:1)

Ärmspjäll, för vuxen färdigt mått 14x14 cm, klipps 16x16 cm, till barnstorlekar anpassas ärmspjällets storlek.

Tillklippning av skjorta och överdel till särk

½ halsringning i naturlig storlek, anpassa efter den som skall ha plagget!

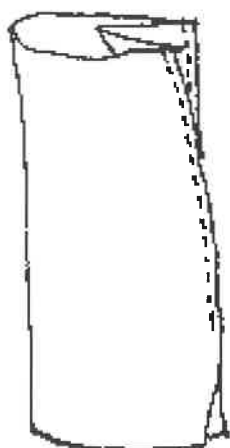
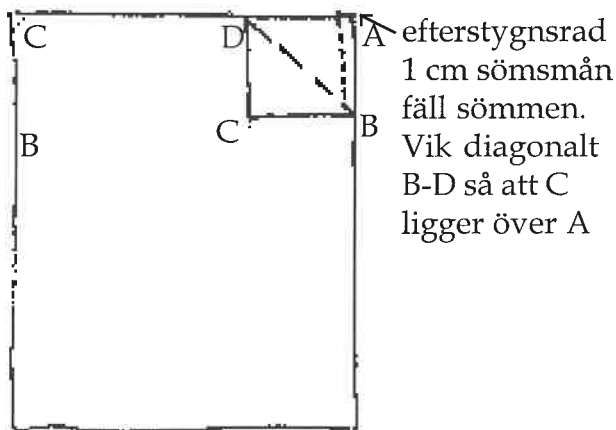
Särk Blixtorp
Årstad sn Årstad hd

Sömnad av särk eller skjorta Plaggen sys ihop med fällsömmar

1. Börja med ärmarna.

2. Sy i ärmspjäll enl. nedan.

Lägg ärm o spjäll räta mot räta

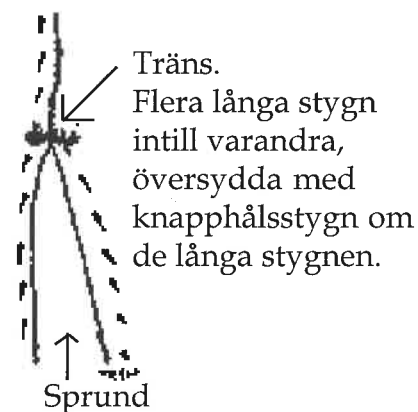
3. Lägg över ärmens andra långsida så C kommer mot C och A kommer mot A. Sy ihop sömmen och fäll. För ärmar med linning - kolla längden och lämna 6-8 cm av sömmen öppen för sprund vid handleden.

4. Färdig ärm sys fast vid bålen. Sömmen fälls mot bålen. Har skjortan veck vid axeln fälls ej sömmen just vid vecken. Där klipps sömsmånen ner till ca 7 mm och kastas fast utan fällning vid bålen.

Särk och mansskjorta Blixtorp Årstad sn Årstad hd

5. Sy sidsömmarna och fäll dem OBS! Skjortor (ej särkar) brukar ha sprund i sidorna. Fälla sprunden. 5 mm fällar vanligen. Sy i sprundlapp eller gör en träns i sprundspetsen.

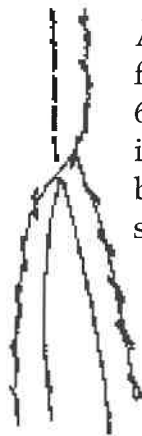
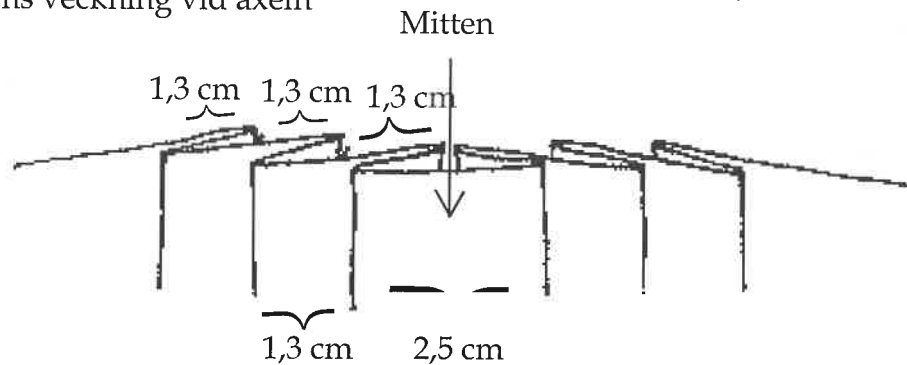
6. Fäll nertill 5 - 8 mm bred.

7. Sy ihop nederdelen till särken. Rak sida sys mot snedklippt. Raka sidan fälls över den sneda. Fälla nederdelen upptill och nertill 6 - 8 mm breda fällar.

8. Sy ihop över- och nederdel genom att lägga räta mot räta och kasta ihop kant mot kant. Är den ena delen större hålls den in under kastningen.

Ärmar och handledslinningar

Ärmens veckning vid axeln

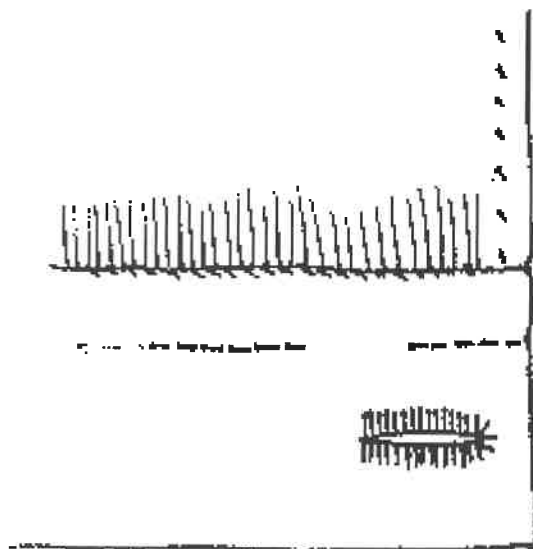
Ärmsprundet sett från avigan.
6 - 8 cm långt sprund i ärmsömmen 0,5 cm breda fällar utmed sprundkanterna.

Särk och mansskjorta Blixtorp

Årstad sn, Årstad hd.

Ärmen rynkas nertill med 3 parallella rynktrådar. Den första 0,5 cm från nederkanten. 0,5 cm mellan var rynktråd. **Fäst väl i början - rynktrådarna skall sitta kvar i den färdiga skjortan!** Går det räkna trådar i tyget, skall rynktrådarna sys över 4 tr under 4 tr. annars skall stygnen i rynktrådarna vara max 2 mm långa!!! Markera ev. med hjälp av stramaljpunkter att träckla rynktrådarna i.

Handledslinning

1. Vik in sömsmånen utmed linningens ena långsida. Lägg linningen utmed ärmens mittersta rynktråd, rätan upp på ärm och linning.
 2. Sy fast linningen med ett stygn genom en rynka, ett litet stygn om linningskanten, ett genom en rynka osv.
 3. Vik in sömsmånerna utmed linningens kortsidor. Vik linningen så den blir 3,5 - 3,7 cm bred på rätsidan.
 4. Vik in sömsmånen på avigan så linningen blir 4 cm bred där och sy fast likadant som på rätan.
 5. Kasta ihop linningens kortsidor.
 6. Sy en efterstygnssrad från rätan, 1 cm nedanför rynkorna, just där sömsmånerna innuti linningen slutar, genom alla tyglagen.
- Linningarna knäpps med knapp och knapphål.

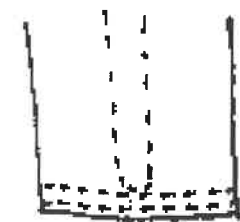
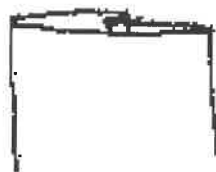
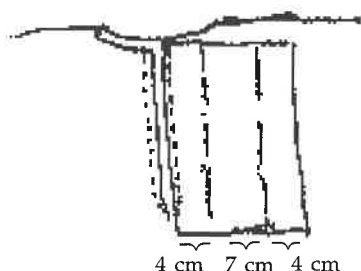
Förslag och sprund framtill, krage

Särk och Mansskjorta, Blixtorp

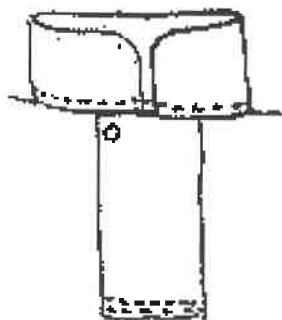
Årstad sn, Årstad hd.

Kolla att skjortans halsringning passar. Skjortan har ursprungligen suttit högt och stramt kring halsen. På barnskjortor kan förslaget uteslutas, då fallas båda sprundkanterna med 0,5 cm bred fäll som slutar i ett intet i sprundspetsen där man istället kastar om sprund-kanten och gör en träns 1 - 1,5 cm från sprundets spets.

Förslag

Krage

1. Högra sidan av sprundet (sprund ca 20 cm långt) fallas med 0,5 cm bred fäll som slutar i ett intet i sprundspetsen, där man kastar om kanten.

2. Lägg förslaget räta mot räta utmed vänstra sprundkanten och sy med efterstygn från sprundspetsen och upp utmed sprundet 0,5 cm sömsmån.

3. Vik förslaget enl. skisserna. Vik in 0,5 cm utmed förslagets andra långsida och lägg den vikta kanten mot efterstygnsraden på insidan av skjortan och fälla fast så det ej syns på rätan.

4. Vik in sömsmånerna nertill på förslaget så de hamnar innuti förslaget. Sy 2 efterstygnsrader tvärs över förslaget nedanför sprundets slut. 0,5 cm mellan efterstygnsraderna. Den nedersta 0,2 mm från förslagets nederkant.

5. Vik in sömsmånerna upptill på högra halvan av förslaget, kasta ihop kant mot kant. Vänstra halvans sömsmån kommer innuti kragen.

Kolla att kraglängden stämmer med halsringningen. Lägg krage och skjorta räta mot räta och nåla fast kragen utmed halsringningen. Sy fast med efterstygn. Vik kragen så avigan kommer utåt, och så att färdig krage till vuxen blir 8 cm bred.

Sy ihop kortsidorna med efterstygn och runda av kragspetsarna något.

Vänd kragen rätt, vik in sömsmån (1 cm) utmed andra långsidan och sy fast så att efterstygnsraden på insidan döljs.

Sy en efterstygnsråd från rätan genom alla tyglagren just där sömsmånerna innuti kragen slutar, 1 cm från nederkanten.

Sömnadsförklaring

Särk och mansskjorta,
Blixtorp
Årstad sn, Årstad hd

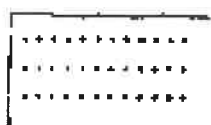
Fällsöm

1. Sy ihop delarna med efterstygn, så långt in från kanten som man beräknat till sömsmå. (Delarna skall ligga räta mot räta)
2. Klipp ner ena sömsmånen (den bakre om man har efterstygnens räta mot sig) till 3 - 4 mm. Den andra skall vara knappt dubbelt så bred (7 - 8 mm).
3. Vik den breda sömsmånen om den smala och sy ned med ordentliga fällstygn som ska synas på rätan (bild 3b)

Stripade rynkor

På grovt linne blir rynkorna vackrast om man syr rynktrådar över räknade trådar i linnet. Vanligen brukar stygn över 4 trådar under 4 trådar osv. bli lagom (prova dig fram, blir stygnen för långa kommer rynkorna att lägga sig åt ena eller andra hållet och bilda veck i stället). Se till att stygnen kommer mitt över varandra.

På fint linne (där man har svårt att räkna trådarna, minst 17 tr/cm) markera med hjälp av stramalj och blyertspenna rader av prickar att sy rynktrådarna (på avigan). Högst 2 mm mellan prickarna och högst 5 mm mellan varje rad.

OBS: Jätteviktigt att prickarna kommer mitt över varandra.

Sy rynktrådarna med stark tråd. Stick ner nålen i första pricken och upp i nästa osv. Se till att stygnen i raderna kommer mitt över varandra.

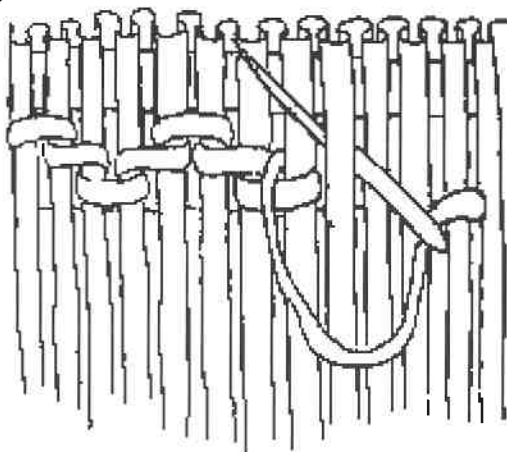
Följande gäller både fint och grovt linne.

Dra minst 2 rynktrådar, den första skall hamna innuti hand- eller midjelinning. Utmed den andra sys linningen fast. Om man drar 3 rynktrådar istället är det lättare att komma åt att sy utmed den andra. Linningen sys ofta fast på avigan utmed den tredje.

OBS: Innan linningarna sätts på, dras rynktrådarna ihop, först så hårt det går och låt arbetet ligga till nästa dag. Drag ut rynkpartiet till rätt längd och fäst rynktrådarna.

Fördela rynkorna jämnt.

Stripade rynkor med
broderi över rynkorna.
OBS: Starkt förstorat.

Kjol
Slöinge sn, Årstad hd

Kjol, slätt damast. Skoning av vitt grovt linne. Kjolen finns på Halmstad museum HM 7798

Livstykke
NM 2054
Slöinge sn, Årstad hd

Livstykke av vitt sämskat skinn. NM 2054 Slöinge sn

Inv nr

7798

Litt/subnr

Negativnr

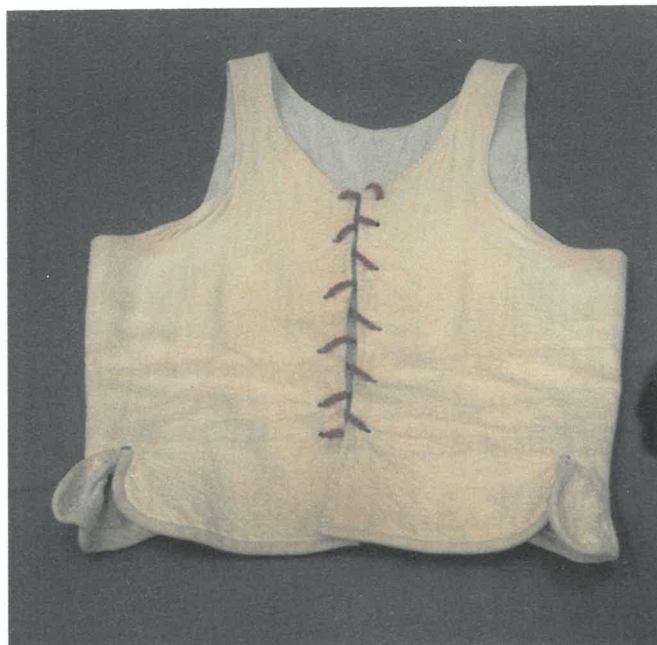
hm7798

Livstykke
NM 2054
Slöinge sn, Årstad hd

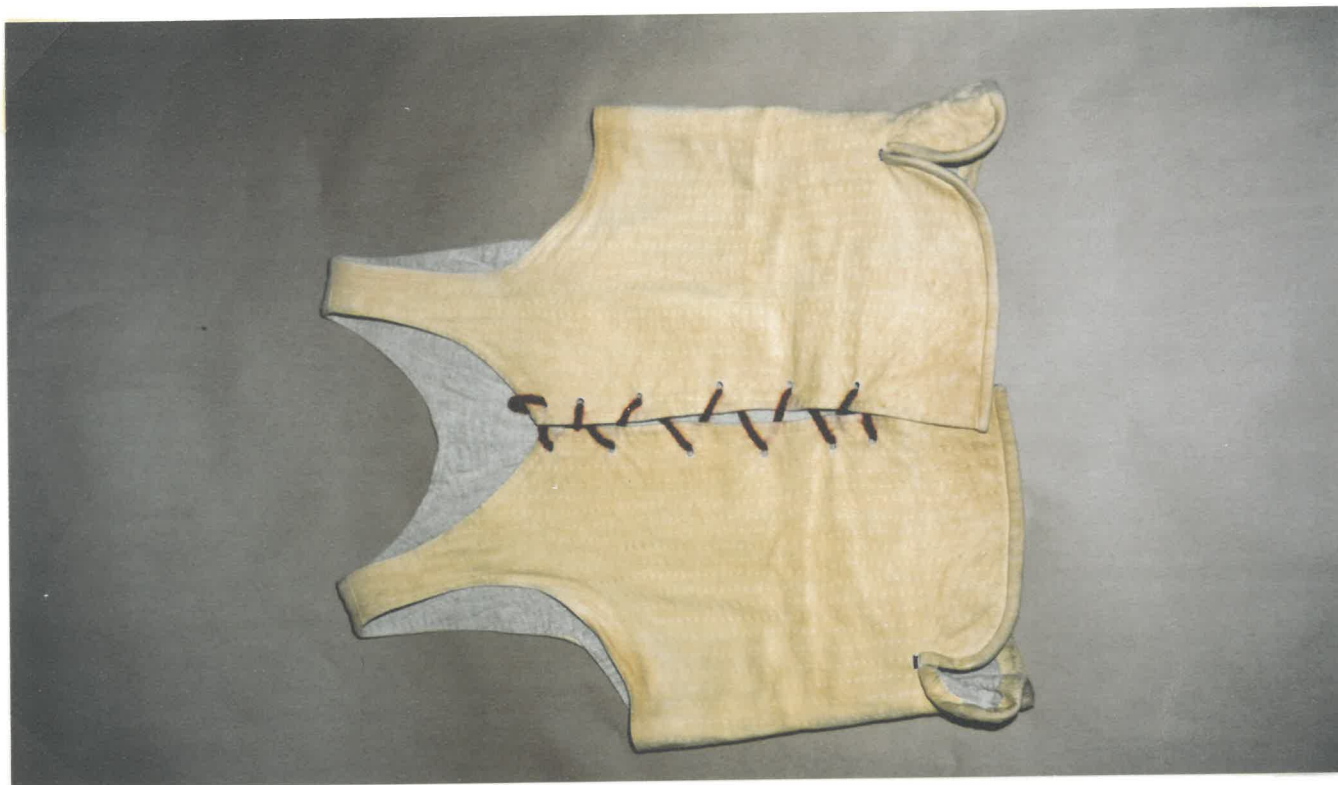

Livstycke
NM 2054
Slöinge sn, Årstad hd

Livstycke av vitt sämskat skinn. NM 2054 Slöinge sn

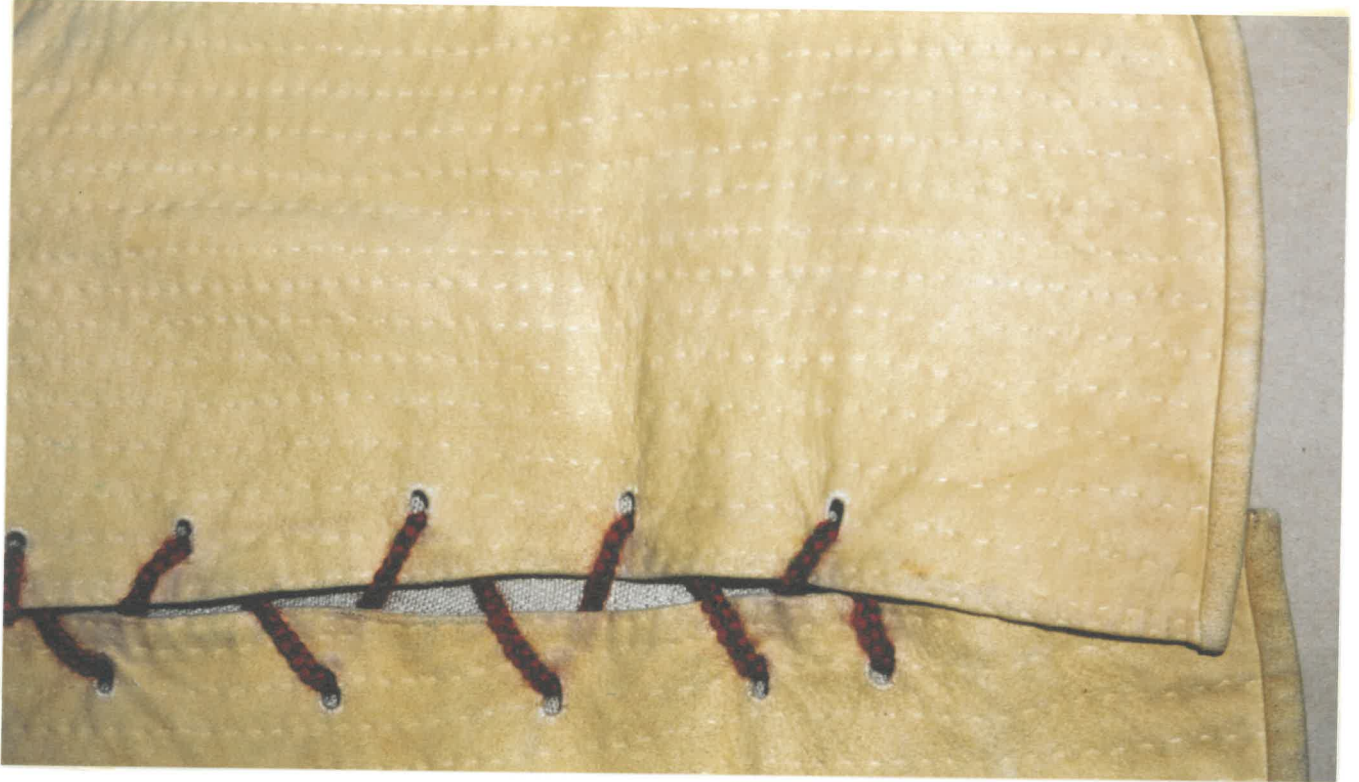
Livstykke
NM 2054
Slöinge sn, Årstad hd

Livstykke
NM 2054
Slöinge sn, Årstad hd

Livstykke
NM 2054
Slöinge sn, Årstad hd

MÖNSTER 1 - TILL
LIVSTYCKE
VITT SÄMSK SKINN
NM 2054
SLÖINGE SN. BYGDEDRÄKT
ÅRSTADS HÄRAD

SE SLÖINGE, BILAGA 1
UTSKRIFT ANPASSAD
PDF TILL A 4 FORMAT

Förkläde

Slöinge sn, Årstad hd

Tværrandigt förkläde i vitt med rosa och blå ränder.

Huvudbonader

Slöinge sn, Årstad hd

1. *Bindmössa* i svart taft, fodrad med naturfärgat linne. K 20654
2. *Bindmössa* i gulvit mönstrat siden. Kantband av rosa siden. Gulddekorationer. Linnefoder. K 20656
3. *Bindmössa* i vitt siden. Broderad. Grön nackrosett och svrt knytband. NM 82192 a

Lin

Slöinge sn, Årstad hd

Lin NM 8219 B

Förkläde
Slöinge sn, Årstad hd

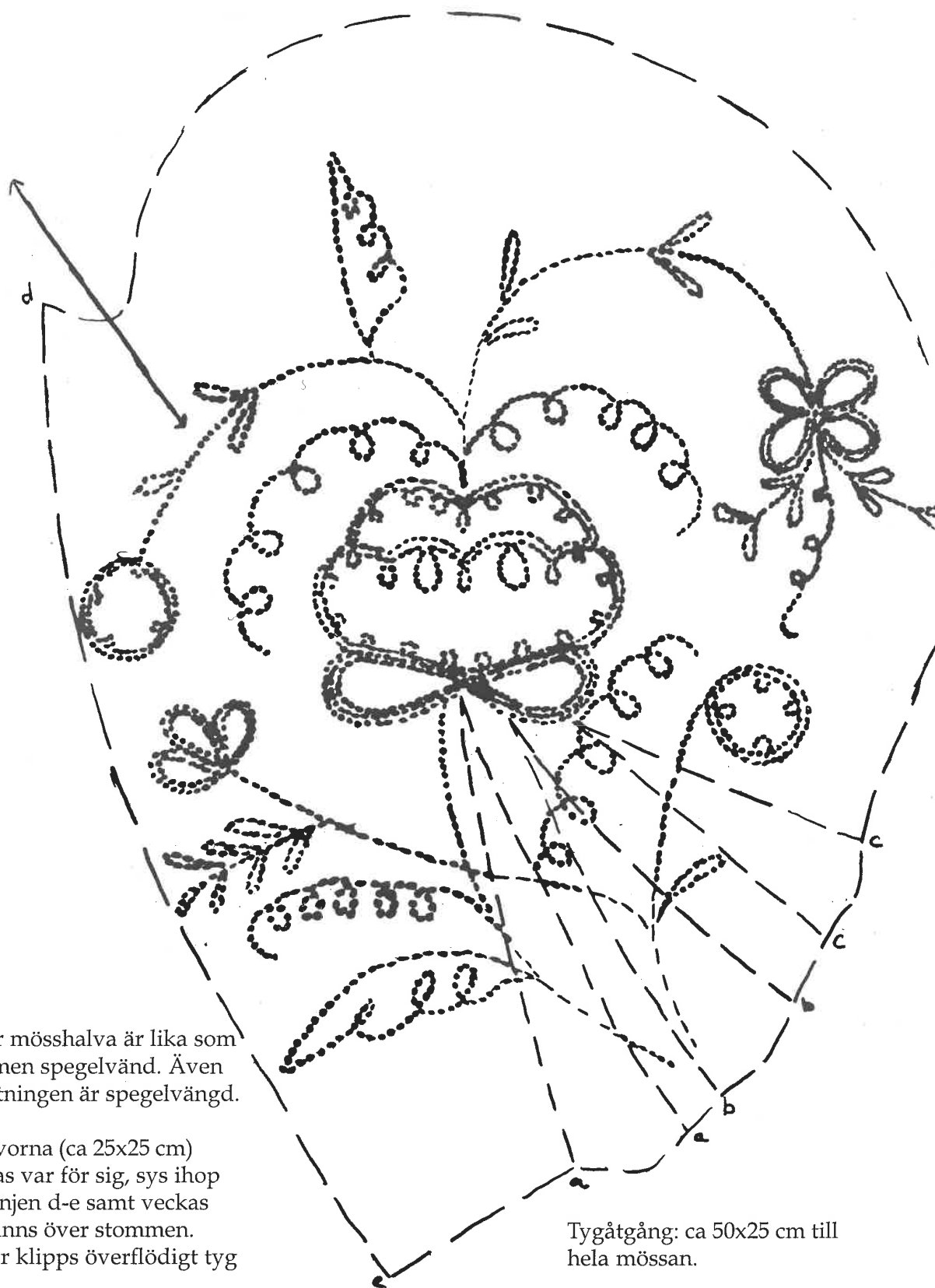

Tvårrandigt förkläde i vitt med rosa och blå ränder.

Förkläde
Slöinge sn, Årstad hd

Huvudbonader
NM 82 192 a
Slöinge sn, Årstad hdM

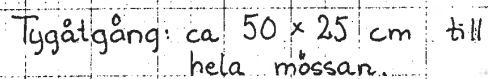

Vänster mösshalva är lika som höger men spegelvänd. Även tråddriktningen är spegelvänd.

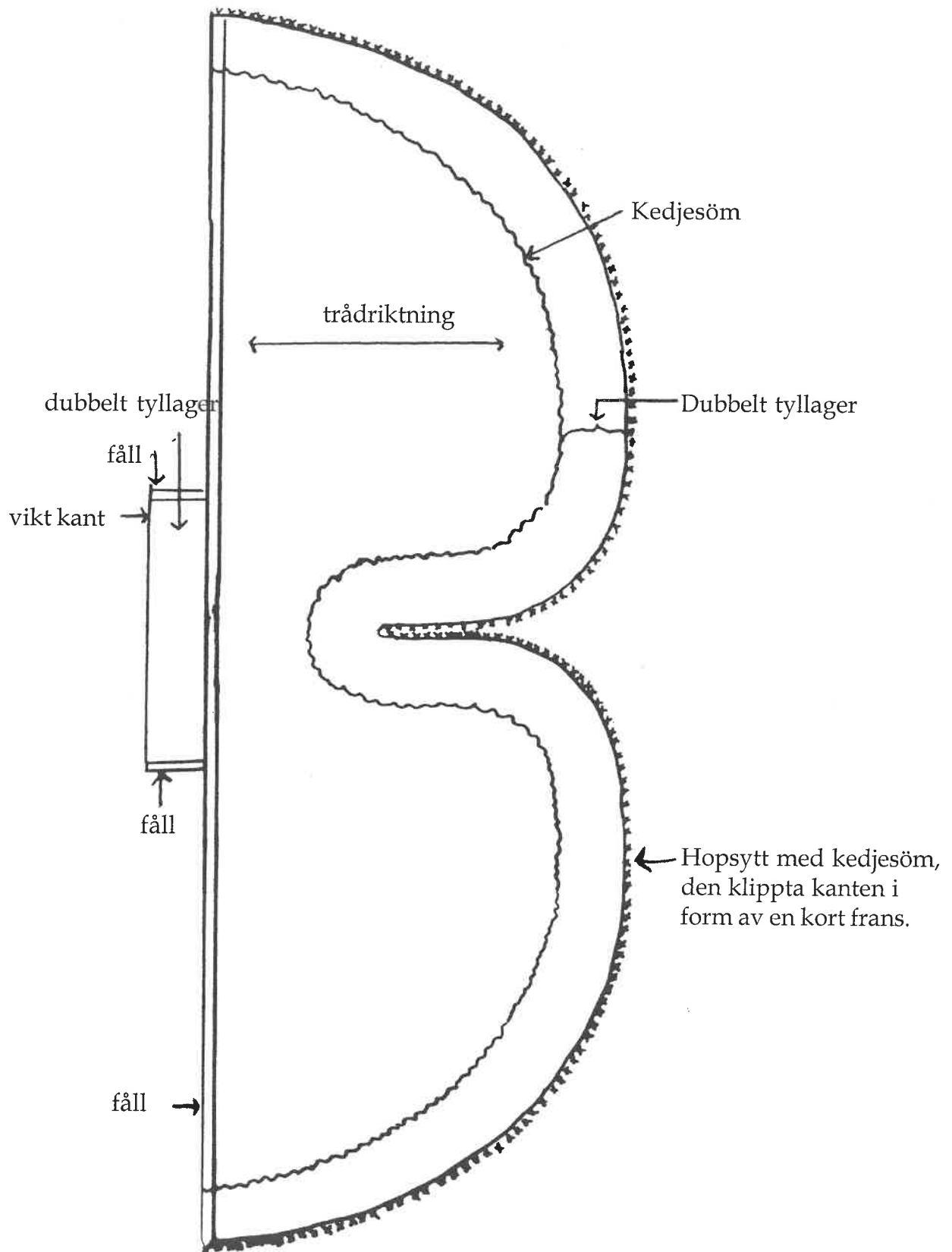
Tyghalvorna (ca 25x25 cm) broderas var för sig, sys ihop längs linjen d-e samt veckas och spänns över stommen. Därefter klippas överflödigt tyg bort.

Tygåtgång: ca 50x25 cm till hela mössan.

3 (3)

SSELTE &
4441

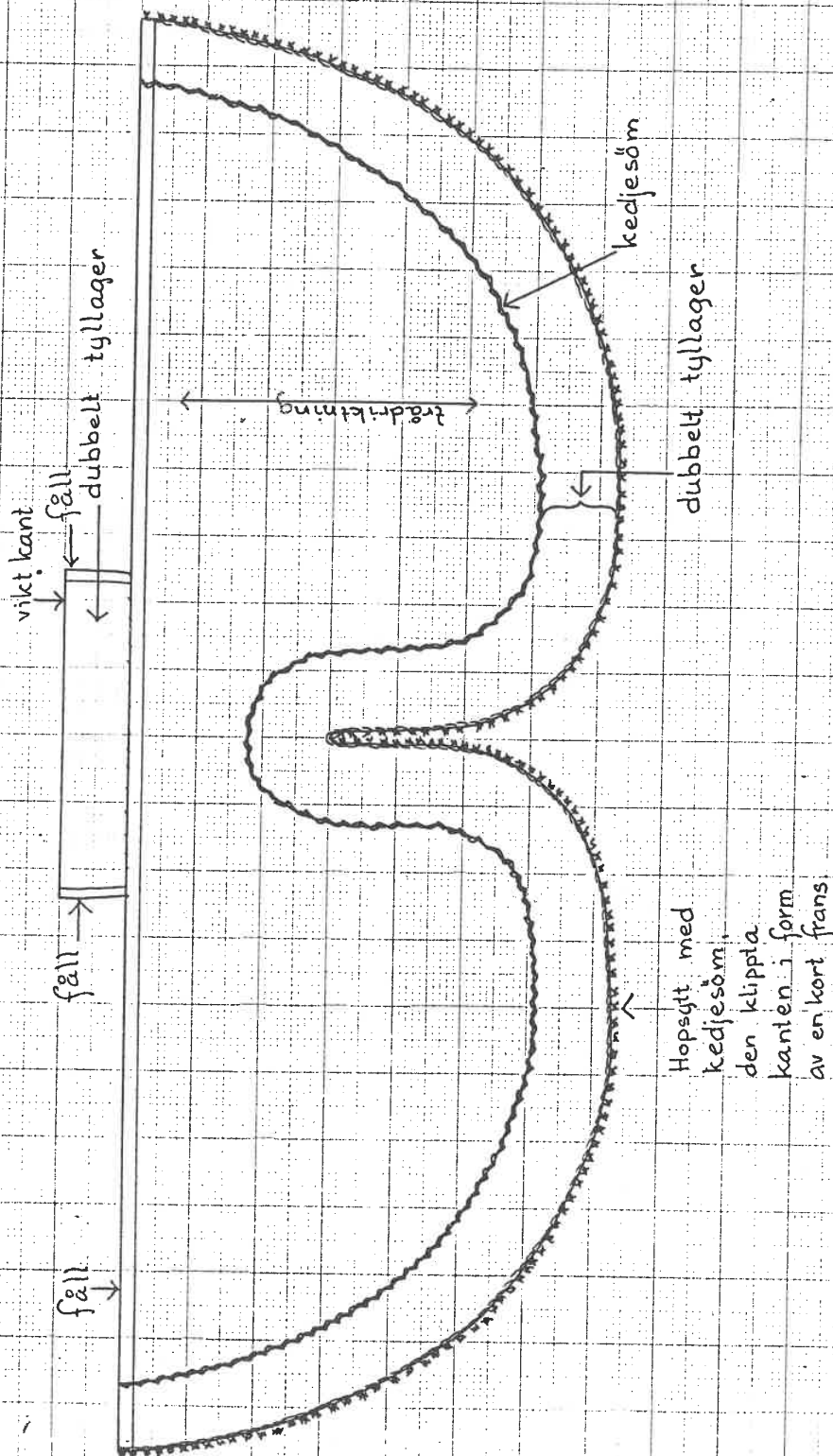
Lin
NM 82 192 b
Slöinge sn, Årstad hd

Skala 1:2

Halland, Årstads hd, Slöinge sn
K. Stycke till bindmössa
av tyll svagt blåfärgad

NordM
82192 b

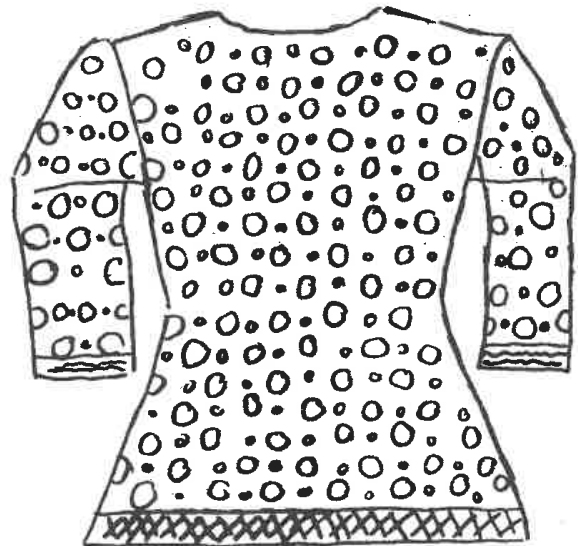

COPYRIGHT
NORDISKA MUSEET

Enl. Uredh. P. m.

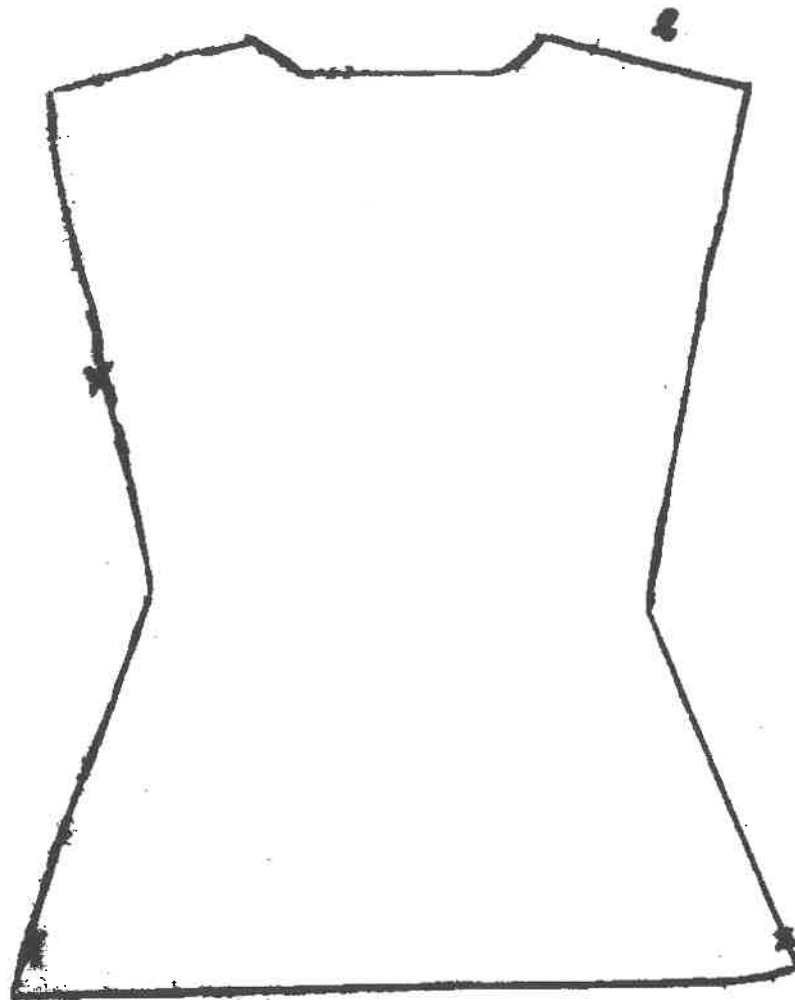
Ytterplagg

Slöinge sn, Årstad hd

1. *Tröja*, VM 9281
2. *Tröja*, VM 9282
3. *Tröja*, kort ringad av svartgrönt ylletyg, werken. NM 82189 a

Ytterplagg
Slöinge sn, Årstad hd

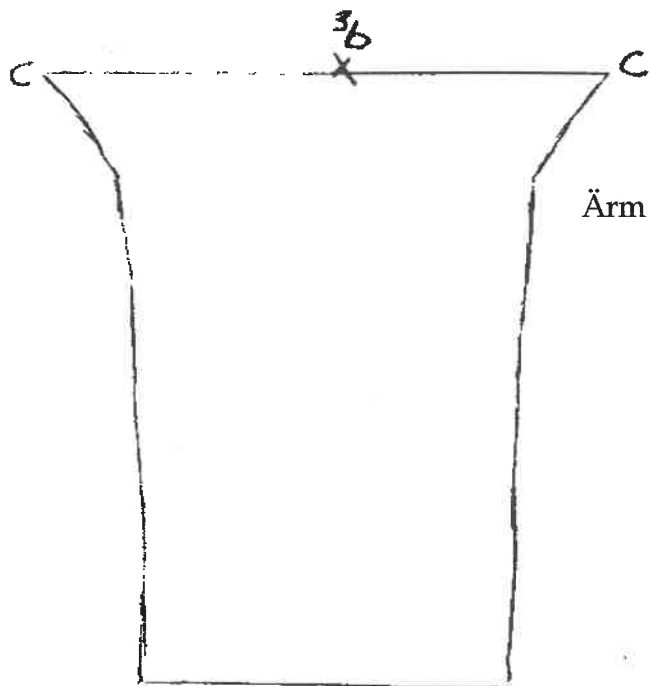

Bak

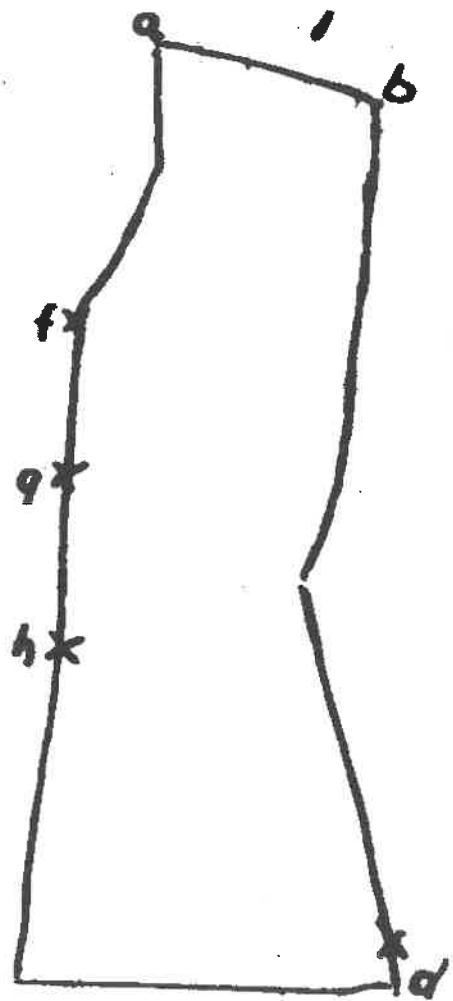

Knytband

Ytterplagg
Slöinge sn, Årstad hd

Framstycke

Tillbehör

Slöinge sn, Årstad hd

1. Sidenduk, rutig. NM 82191
2. Hals eller huvudduk, brokigt bomullstyg. NM 82193
3. *Ylleschal* broderad

Kulturhistoria

Sakord Livtröja	Inv.nr 7889	Litt/subnr
Specialbenämning		Antal 1
Samhör med		
Klassifikation 1 Dräkt	Klassifikation 2 Jackor	Realnr 291 294

Kod för museum HM

Uppgifter om tillverkningen	Tillverkare						
	Tillv/beställ levnadsår		Land Sverige	Län	Härad		
	Kommun		Socken		Ort		
Beskrivning av föremålet	Material 1	2	3		Längd mm	Bredd mm	Höjd mm
	Textil	Ull	Lin		490	560	
	Teknik 1	2	3		Djup mm	Diam mm	Vikt g
	Vävt	Tuskäft	Sytt				
	Modell/fabrikat/typ				Tillkomsttid 1800 tal - f 1900		
	Signering, märkning						
Historik	Funktion				Användningstid 1800 tal - f 1900		
	Ägare						
	Ägare levnadsår		Land Sverige	Län Halland	Härad Årstad		
	Kommun Falkenberg		Socken Slöinge		Ort		
Anmärkningar	Manströja av mörkblå vadmal. Kort modell. U-formad urskärning mitt fram från nederkanten till knäppningen, ca 125 mm. Dubbelknäppt med fem par runda mässingsknappar. Stående krage med små slag. En insticksficka på vardera sidan. Mittbaksöm och V-skärning bak. Öppet skört med fyra stycken runda mässingsknappar. Långa smala ärmar med påsydd manschett som knäpps med två stycken mässingsknappar. Helfodrad med halvylle (lin och ull) i natur och mellanblått. Vadderad över bröst och axlar. Se även HM 7887, HM 7888.						
Uppgifter om förvärv	Samtidigt förvärvade andra föremål, arkivalier, bilder, etc				Neg. nr hm7889		
	Förvärvat från, ort Nilsson Severin				Förv. datum 1916		
	Förvärvsomständigheter Köp		Vård/kons J	Dnr	Reg. av MSB	Reg. datum 1996-12-05	
	Tidigare samling, inv.nr (motsv)				Bl. nr 1	Inskr. av MSB	Inskr. datum 1998-07-04

Kulturhistoria

Kod för museum
HM

Sakord Livrock	Inv.nr 7885	Litt/subnr
Specialbenämning	Antal 1	
Samhör med		
Klassifikation 1 Dräkt	Klassifikation 2 Rockar	Realnr 291 294

Uppgifter om tillverkningen	Tillverkare					
	Tillv/beställ levnadsår		Land Sverige	Län	Härad	
	Kommun	Socken		Ort		
Beskrivning av föremålet	Material 1	2	3	Längd mm	Bredd mm	Höjd mm
	Textil	Ull	Lin	1165	530	
	Teknik 1	2	3	Diup mm	Diam mm	Vikt g
	Vävt	Tuskraft	Sytt			
	Modell/fabrikat/typ				Tillkomsttid 1800 tal	
	Signering, märkning					
Historik	Funktion			Användningstid E 1800		
	Ägare					
	Ägare levnadsår	Land Sverige	Län Halland	Härad Årstad		
	Kommun Falkenberg	Socken Slöinge		Ort		
Anmärkningar	Rock av mörkblå vadmal med tillhörande pelerin (l. 400 mm, b. nedtill 1050), ofållad som sätts fast med hakar och hyskor. Fodrad med halvyll i natur och svart. Rocken dubbelknäppt med fyra par mässingsknappar, alla, utom två stycken, med olika prägling. Hög (490 mm) liggande krage med slag. Mittbaksöm och V-skärning i ryggen. Sprund från midjan med skört och fickor. Tre par knappar, alla med olika prägling. Tillskuren ärm, rynkad mot axeln, med manschett som knäpps med två par kulknappar. Livet fodrat med halvyll i natur och svart, samt ner över fickorna med grovt linne. Ofållad. Bredd nedtill 870 mm. Accederad 1920. Katalogkort 1935 MFL.					
Uppgifter om förvärv	Samtidigt förvärvade andra föremål, arkivalier, bilder, etc				Neg. nr	
	Förvärvat från, ort Nilsson Severin Asige				Förv. datum okänt	
	Förvärvsomständigheter Köp	Vård/kons J	Dnr	Reg. av MSB	Reg. datum 1996-12-10	
	Tidigare samling, inv.nr (motsv)			Bl. nr 1	Inskr. av MSB	Inskr. datum 1998-08-07

Mausdiät 8c
Prost ad

HM D 9313

Mausdiät 8c
Prost ad

**MÖNSTER 2 - TILL
MANSVÄST
D 9313
SLÖINGE SN. BYGDEDRÄKT
ÅRSTADS HÄRAD**

**SE SLÖINGE, BILAGA 2
UTSKRIFT ANPASSAD
PDF TILL A 4 FORMAT**

Västfylla
Större mans-
dräkt

